

Abonamântulu

Pentru monarchia:
Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:
Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.

Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

Insertiuni

Unu şiru garmond:
odata 7 cr., a două ora
6 cr., a treia ora 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in
Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 24 Ianuaru 1891.

Numerulu 4.

La cestiunea programului nostru.

Blasiu, 23 Ian. 1891.

I.

In articolulu primu, cu care fóia noastră a pasitu la 1-a Ianuaru inaintea publicului cetitoriu, amu fostu sustienu, că acea cauza, pentru carea s'a sêmțitu lips'a unei foi besericesci-politice, este, că sêmțitulu religiosu -lu vedemu pre di ce merge scadiendu pre intréga lini'a in viéti'a noastră publica si privata. Cându amu disu inse acést'a, atunci amu fostu conscii si de greutățile, ce le va întempina fóia noastră la totu pasiulu chiar pentru ace'a, că scadiendu sêmțitulu religiosu in publiculu nostru, că o urmare firésca a trebuitu sè scada si potinti'a de a întielege si pretini lucrurile religiose.

Acést'a s'a vediutu, indata ce a aparutu numerulu primu alu „Unirei”. Programulu nostru a fostu destulu de claru, anume că vomu cerea a validita principiile eterne ale crestinismului in toti ramii vietii noastre publice si private, fara de-a face opusetiune celoru ce pre alte terene lucră cu mijloce legale pentru binele poporului nostru, decâtu numai in câtu acestia voru veni in contradicere cu principiile religiose, ma pre acestia i-amu dechiaratu si de amici ai nostri, încâtu respectându principiile religiose voru continuă a lucră pentru progresulu poporului nostru. Cu tôte aceste inse donc organe de frunte ale noastre, ¹⁾

¹⁾ »Gazeta« Nr. 289—1890. »Luminatoriulu« Nr. 89—1890.

că si cum de locu nu amu fi spusu, că ce voimu, si că si cum a vorbi despre validitatea principiiloru religiose in viéti'a noastră, ar insemná a vorbi despre unu lucru cu totulu necunoscutu, numai decâtu ne-au întrebatu, că unde ne este programulu, deca fóia noastră este unu organu politicu? Si inca ne-au pusu întrebarea acést'a in unu tonu sarcasticu suveranu, că si cum aru fi voitu a dice: „Sermani doctori in teologia! V'ati parasitu terenulu vostru naturalu si ati voi sè faceti politica, fara se sciti, ce felu de politica voiti sè faceti!”

Érasi ne vedemu asiá dara siliti a desvoltá mai departe ideile de programu cuprinse in articolulu, cu care amu pasitu mai întâiu inaintea publicului nostru, deoparte spre a linisci pre cei nedumeriti, si de alt'a spre a mari increderea celoru ce o au avutu deja in organulu nostru inca dela inceputu.

In viéti'a omenimei esista programe ale statelor, a natiunilor, a partideloru, si chiar si a individiloru. Tôte programele aceste inse suntu lucruri locale si trecătoare, unele mai iute, altele mai târdiu, unele prin ace'a, că se realizéza, altele prin ace'a, că suntu seau devinu imposibile, éra altele devinu anticuate. Tôte programele aceste se forméza din impregiurările timpului respectivu, in care traiescu statele, natiunile, partidele si individii, si schimbându-se impregiurările se schimbă si ele. In întielesulu acést'a vorbimu pentru esemplu de programulu Rusiei fatia cu Orientulu, a Angliei fatia cu Indi'a, de programulu

Româniloru si alu Sasiloru, de programulu liberaliloru, conservativiloru, radicaliloru si socialistiloru, de programulu lui Petru celu mare, alu lui Bismarck, Gladstone si asiá mai departe. Si fiecare din programele aceste si altele analóge, in câtu fiecare tiéntesce la fericirea publica, -si are chiar pentru ace'a dreptulu seu la esistintia, care noi nu voimu nici decum se-lu negamu, desi noi nu ne angagiámu pentru nice unu programu de atare natura.

Inse susu preste programele aceste schimbatióse locale si trecătoare cá si statele, natiunile, partidele si individii, este programulu acél'a pururea ténereu, pururea actualu, pururea posibilu, pururea necessariu, programulu vecinicu si nerestrénsu la locu, state, popóre seau individi, programulu crestinismului, programulu acél'a, ce l'a formatu pentru omu in tôte relatiunile si manifestările vietii sale din tôte timpurile, insusi Domnedicu, cându s'a scoboritu pre pamântu si luându natur'a noastră a petrecutu intre noi. Si dorere! Europ'a, carea condusa de programulu acést'a a ajunsu la marirea, de care e mândra astádi, in mijloculu programeloru celoru multe trecătoare a uitatu astádi nu putinu programulu acést'a netrecatoriulu, de multimea steleloru a inceputu a nu mai vedé ceriulu; si la olalta cu Europ'a a cadiutu si poporulu nostru in gresiél'a acést'a. Cea mai mare parte din publiculu activu in viéti'a publica, cându s'a grupatu sub flamur'a mica a vre unuia din programele cele multe treca-

Feuilleton.

Cultulu modernu alu geniului.

(Continuare din Nrulu 2 si fine.)

Deca amu voi a espune mai detaiatu retacirile nascute din cultulu celu falsu modernu alu geniului, atunci amu poté aduce destule din istoria mai noua a Europei. Spre a-si poté inse omulu face o idea ore care despre retacirile aceste, credemu, că este de ajunsu cea espusa deja. Se vede din ea destulu de invederatu, că prin cultulu acést'a falsu nunumai că nu se promovéza moralitatea, ei din contra se subsăpa in unu modu tare insuflatoriulu de grige pentru toti binesêmțitorii. Si apoi cultulu acél'a, prin care ómenii in locu de a deveni mai buni, devinu mai ròi, nu poté sè aiba in viéti'a omenimei nici unu dreptu de esistintia. Si la popórele cele mai culte cu multu, că noi s'a si inceputu deja reactiunea si resistintia in contr'a cultului acestuia. Barbatu cu dorere de moralitatea publica au inceputu a-si sacrificá tôte poterile spre a espune viéti'a

barbatiloru geniali asiá, precum a fostu ea in adeveru, si in ace'a a aretá totu, ce este de condamnatu si incungiuratu. Acést'a o au facutu mai cu séma din motivulu acél'a, că cultulu celu falsu alu geniului in mare parte a isvoritu din impregiurarea ace'a, că „adoratorii” barbatiloru geniali orbiti de splendórea scrieriloru acestor'a, in zelulu de a-i ridicá in tóta privintia in nesece sfere multu mai inalte cá ale altoru moritori, au aflu cu cale a ascunde in espunerile vietii loru totu, ce i-ar poté compromite si ce le-ar poté miciorá si întuneceá nimbulu marirei. Éra ce'a ce erá atátu de evidentu, câtu nu se potcă ascunde, ace'a s'au silitu celu putinu a cescusa. Cu tôte aceste inse totu ce este réu, n'a potutu fi ascunsu din viéti'a loru, si un'a seau alta întemplare compromitetóre totusi a transpiratu in publicu. De aici apoi a urmatu, că publiculu celu de réndu, ce aveá cunoscintia despre lucrurile si întemplările aceste, nu erá in stare a judecá, cumcá acele potu sè fia ceva réu si neiertatu, fiindu-cá nu-si poteá intipuí, că unu barbatu ridicatu cá geniulu pâna la nori, sè fia in stare a comite ceva réu. Ma nunumai atát'a, ei

chiar pãrtile aceste din viéti'a barbatiloru geniali publiculu celu de réndu -si tiéneá de onóre a le imitá, cá astfelu sè participe si elu din marirea geniului, cu atátu mai vértosu, că chiar lucrurile aceste eráu mai usióre de imitatu fiindu mai placute sensualitãtii. Lucrulu acést'a a devenitu pre incetulu nesuferibilu pentru toti cei cu dorere adeverata de binele omenimei, si pentru ace'a si-au propusu a aretá publiculu pre atari „genii” asiá, precum au fostu ei in adeveru, si a-i scobori din sferele cele inalte in regiunile inferióre, cá publiculu se-i cunósca deplinu, si numele loru sè nu mai fia o mantca a immoralitãtii. S'a lucratu in privintia acést'a multu, inse totusi mai restá inca multu, si va trebni sè tréca nu putinu tẽmpu, pâna ce omenimea va sêmțt tóta amaratiunea isvorita din cultulu celu falsu alu geniului.

Atát'a inse n'a fostu destulu. Barbatii geniali, cari au abusatu de darurile loru cele minunate primite dela Domnedieu, nu au abusatu numai intru atát'a, încâtu viéti'a propria nu si-o au intoemtu dupa principiile eterne ale moralitãtii, ei au abusatu inca mai multu prin ace'a, că in scrierile loru nu

tóre, si-a uitatu cu totulu de flamur'a cea mare a crestinismului, si de aici s'au nascutu apoi in societate mii si mii de doreri si suferintie, ce atât'a ne chinuiescu astăzi si pre noi.

In fati'a flamureloru celoru multe, a căroru dreptu de esistintia altcum nu voimu a-lu negá, din adeverata si cea mai sincera iubire către poporulu nostru amu aflatu noi cu cale a desvelí inaintea neamului românescu flamur'a cea mare a crestinismului celui adeveratu si a chiamá la lupta sub ea pre toti aceia, cari suntu convinsi, că nici unu programu politicu seau de alta natura ori câtu de stralucitu si de dreptu, *singuru numai si fãra de religiunea creștina*, deplinu si pre câtu e cu potintia in lumea acést'a, nu va poté sè fericésca pre poporulu nostru românescu nice cându.

Acest'a este programulu nostru. Pentru acest'a ne vomu luptá cu tóte armele legalitãtii si ale buneii convenintie. Aici in programulu acest'a creatu de insusi Domnedieu se cuprindu principiile conducãtore pentru toti ramii vietii politice si private, pentru tóte relatiunile, pentru tóte impregiurãrile, pentru tóte tendintiele, pentru tóte aspiratiunile. Căci cându Domnedieu a luat natur'a nãstra omenésca, atunci a voitu a sanctificá pre intregu omulu; pre intregu omulu cum se manifestéza elu in beserica, in statu, in societate, in sciintia, in arta, in literatura, că astfeliu Domnedieu sè fia „*Domnedieu a tóte si intru tóte*“.

Programulu nostru, nunumai că nu e nou, ci e celu mai vechiu intre tóte, căci in parte este asiá de vechiu că si omulu, fiindu-că in parte l'a saditu Domnedieu in inim'a omului inca atunci, cându a creatu pre omu. Cu tóte aceste scimu, că programulu nostru, că si predic'a sântului Paulu la unii li-se va paré scandalu, la altii nebunia. Noi inse pâna ce publiculu ne va sprigini in privintia materiala, nu vomu desperá.

Si déca noi nu vomu fi asiá fericiti a vedé triumfulu deplinu alu programului nostru in mijloculu iubitului nostru poporu românescu, suntemu siguri, că dupa noi mai iute seau mai târdiu voru urmá altii, cari voru continuá lupt'a, pâna ce in urma va trebui sè se finésca cu triumfulu deplinu a adeverului eternu crestinu, căci si fatia cu noi Români trebue sè se implinésca prevederea divina, că „*ceriulu si pamântulu voru trece, éra cuvintele mele nu voru trece*“.

Gradinile si asilele de copii.

III.

Dupace amu consideratu proiectulu de lege despre gradinile si asilele de copii din punctulu de vedere alu poterei sale obligãtore pentru toti parintii, cari au prunci dela trei pâna la siese ani, trebue sè-lu esaminãmu si din punctulu de vedere alu poterei sale obligãtore pentru tóte comunele.

In paragrafi 14, 15 si 17 ai proiectului de lege se dice, că tóte orasiile prevediute cu magistratu, apoi tóte orasiile, cari suntu centre de comitatu, si in fine tóte comunele, a căroru locuitori platescu cu totii la olalta o dare directa de statu, ce trece preste 15000 fl., suntu detóre sè infintieze cu poterile loru proprii *gradini de copii* (kisdedovódák), déca in respectivulu orasiu ori comuna se álla celu putínu 40 de prunci, cari nu potú fi asiediati in gradinile de copii preesistente, si acasa nu potú fi supra-veghiatu si ingrigiti cum se cuvine. Comunele, cari platescu pre anu o dare directa de statu de 10000—15000 fl. si au celu putínu 40 de prunci neasiediati in vre-unu asilu de copii preesistentu, suntu obligate a infintia *asile stabile* de prunci (állandó menedékházak), ér' comunele, cari platescu o dare directa de statu mai mica de 10000 fl. si au celu putínu 15 prunci neingrigiti pre alta cale, suntu detóre sè infintieze *asile de prunci provisóre* (ideiglenes menedékházak), cari adeca numai in lunile de véra au

sè fia deschise. Déca comunele nu dispunu de alta avere, din care se póta infintia gradini si asile de prunci, atunci spre scopulu acest'a potú aruncá asupr'a locuitoriloru o dare suplinitóre de 3 percente.

Aceste suntu pre scurtu sarcinele, ce le pune proiectulu de lege asupr'a comunelor politice.

De aceste sarcine se voru poté mântui numai acele comune, in cari cofesiunile, corporatiunile ori privatii voru infintia, indata dupa intrarea legi in vigóre, gradini si asile de copii in numeru asiá de mare, in câtu comunele politice sè nu aiba la ce-si mai cheltui si ele banii pentru astfeliu de institute.

Se nasce inse intrebarea, că óre confesiunile fi-voru in stare a-si infintia cu poterile loru proprii gradini si asile de copii?

Déca vomu avé in vedere numai beseric'a româna greco-catolica, la intrebarea pusa cu greu ne potemu incumetá a dá unu respunsu afirmativu, căci acést'a beserica, — pre câtu ne este nóue cunoscutu, — constá in parte mare din parochii fórte mici, a căroru credintiosi, in proportiune cu poterile loru materiale, si altcum póta sarcini tare mari pentru sustienera besericelor si scóleloru.

Ma ce este mai multu, nici macaru esistintia besericelor si scóleloru nãstre nu este pretotindenea deplinu asigurata, de óre-ce inca si astăzi se álla unele parochii, a căroru preoti si docenti suntu fórte réu dotati. Afãra de acést'a se álla si comune besericesci, cari dupa situatiunea loru topografica aru pretinde, sè aiba preotu si docente, inse nu potú avé, pentru-că n'au de unde-lu platí. Si ce'a ce afirmãmu despre beseric'a greco-catolica, se póte sustiené si despre celelalte beserici din Transilvania, că-ci in privintia materiala si culturala si acelea stau totu cãm pre o trépta cu beseric'a nãstra.

Cum potemu asiádara asteptá, că parochie nãstre, cari numai cu mari

odata si-au batutu jocu de lucrurile acele, cari suntu bas'a fericiei genului omenescu, asiá câtu din punctulu acest'a de vedere scrierile loru suntu adeveratu veninu pentru cea mai mare parte a publicului cetitoriu. Căti suntu pentru esemplu aceia, cari cetindu pre Voltaire si Rousseau si-au pierdutu ori ce credintia in o religiune positiva. Căti aceia, cari prin cetirea scrieriloru lui Goethe si-au pierdutu credintia in Domnedieu? Căti au cadiutu in bratiile indiferentismului religiosu prin cetirea „Natanului celui intieptu“ alu lui Lessing! Căte femei nu si-au pierdutu mintea prin cetirea scrieriloru celoru sentimentale a lui Lord Byron!

Din caus'a acést'a barbati, cari si-au propusu a mântui omenimea de cultulu acest'a falsu alu genului, au luat asupr'a loru si sarcin'a de a aretá publiculu totu ce este periculosu in scrierile barbatiloru geniali, că astfeliu publiculu celu mare sè se pazésca de lucrurile aceste că de totu atât'e stãncei, in cari lovindu-se se póte nimici si credintia si moralitatea. Ma au inceputu a pregati editiuni de ale opuriloru clasice curãtite de totu ce este seau póte fi periculosu fericiei omenesci. Si in privintia acést'a s'a lucratu deja multu, inse va trebui sè se lucre si mai multu, căci opurile „classice“ suntu deja publicate in atât'e editiuni si esemplare, in câtu potemu sè dicemu, că lumea cetitóre este

acoperita cu ele că cu unu noru greu, si editiunile cele curãtite numai tare cu greu si potú rumpe cale spre a poté strabate pâna in mânilu publicului.

Mai multa stricatiune inse causéza cultulu falsu alu genului la popóre, ce se álla in stadiile cele de ântãiu ale culturai, cum suntemu si noi. Căci la atari popóre se búcura câte odata de védi'a si autoritatea de geniu barbati de poteri spirituale tare modeste, cari inse apoi cu o îngãmfare stupida cu atâtu mai tare se sêmtescu dispensati dela ori ce consideratiuni morale decâtu cum se sêmtescu chiar barbati in adeveru de poteri spirituale geniale. Déca amu voi sè asemenãmu cultulu falsu alu astorfeliu de barbati, alu geniloru acestoru pigmei, cu cultulu érași falsu alu barbatiloru in adeveru geniali, atunci amu poté dice, că acest'a este unu cultu pagãnescu, in care omulu se inchina la diei falsi ce e dreptu, inse diei, cari barem nu suntu mai inferiori cá ómenii; celu de ântãiu inse este unu cultu pagãnescu, in care omulu se degradéza pre sine asiá de tare, câtu se inchina la nesce diei, ce stãu mai diosu cá ómenii, cum suntu animalele si Apis alu Egipteniloru. Déca celu de ântãiu este nedemnu, apoi alu doilea este chiar odiosu. Celu de ântãiu este pagãnismu, alu doilea este adeveratu fetisismu. Si dorere, cultulu acest'a a inceputu dejá a se incuibá

si la noi. Nu este tare de multu, de cându unu atare „geniu“ de valóre mai putínu decâtu problematica si o vietia si mai inferiãra âmbra sè ajunga la o pusetiune, de unde multu poteá sè ne strice si sè ne impiedece in progresu, mai multu decâtu cei mai mari inimici ai nostri, déca Domnedieu insusi nu ne-ar' fi mântuitu. Ma de abia suntu o parochia de ani, de cându unu altu „geniu“, despre care preste o jumetate seculu de securu nimene nu va mai vorbi, erá propusu tãnerimei nãstre cá unu modelu de virtute, apriatu pentrucã — horribile dictu — dupa-ce a petrecutu multi ani in strainatate la studiu, s'a reintorsu acasa fãra nici unu esamenu, căci „geniui“ nu facu esamene. Déca tãnerimea nãstra ar' imitá pre „geniulu“ acest'a, atunci amu avé destui „geniui“, inse nu amu mai avé advocati, judi, profesori censurati, doctori in medicina, filozofia si teologia si alti inteligenti, cari sè cetésca scrierile „geniloru“ fãra numeru si fãra esamene, ce i-amu avé. Sperãmu inse, că vomu avé ocaziune in interesulu poporului nostru a ne apropiá din cându in cându de „geniui“ acestia si a imprasciá norulu de fum de tamãia, cu care suntu incungiruti, că publiculu sè-i cunósca de ce'a ce suntu si sè nu se mai imbete de frase si de panegiruri nemeritate spre daun'a progresului nostru adeveratu.

greutăți -și susțină bisericele și școlile lor și au încă mult de făcut pre aceste două terene, se mai ișe asupra lor și sarcin'a de a înființa grădini și asile de copii?

Er' deca considerăm, căta greutate întâmpina auctoritățile bisericesci la încassarea competențelor preotiesci și a salariilor invetiatorești, trebuie se presupunem, că și mai mari greutăți voru întâmpina la încassarea aruncurilor pentru asilele și grădinile de copii, deoarece de-o parte această sarcină este nouă, și poporul nu este deprinsu cu ea, er' de alta parte spriginul auctorităților politice, — după cum ne înveta esperințele din trecut, — va fi totu asiă de puțin, că și la încassarea salariilor invetiatorești, desi ordonanțele ministeriale obligă pre acele auctorități a dá totu ajutoriulu lor la astfelu de încassări.

Este prin urmare destulu a de limpede, că parochiile noastre numai în casulu acel'a ar mai poté înființa și grădini ori asile de copii, cându credinciosii nostri aru aretă în caus'a acest'a o abnegatiune extraordinaria și o inclinațiune neobicinuită spre sacrificii mari; ce'a-ce noi și asteptăm în casu de lipsa dela credinciosii nostri.

Unde confesiunile, corporatiunile, ori privatii nu voru înființa grădini și asile de copii, în întielesulu legei trebuie se le înființeze comunele politice.

Se nasce inse și aici întrebarea, că ore consultu este a mai pune pre comunele politice și această dare nouă, ce se pretinde pentru înființarea asilelor de copii?

Noi la această întrebare nici de cum nu putem responde cu dá.

Este adeca lucru de toti cunoscutu, că multe și feliurite suntu dările de statu, comitatense și comunale, cari apesa mai cu sema umerii claselor agricole, și că în anii din urma tieranimea preste totu luata a seracitu forte tare, asiă în câtu nu numai dintre români, ci și dintre magiari multi emigréza în Români'a și Americ'a, pentru-că se-si póta câstiga pânea de toate dilele, care în patri'a lor nu si-o mai potu agonisi. La aceste stări triste nu póta vin'a numai lenea și trândaví'a tieraniloru, cum le place unor'a a dice, și astfelu a se amagi și pre sine și pre altii, căci unu tieranu, care în țieri straine, unde nu cunoșce nici ómenii, nici institutiunile locului, este în stare se câstige atât'a, în câtu nu numai pre sine se póte sustiené, ci și pre iubitiu sei din patria inca-i póte ajutá, trebuie se se socotésca de unu omu harnicu și nu de unu trândavu, lenesiu și habăucu. Câti inse dintre tieranii nostri nu au aretatu această harniciá? Câti dintre ei nu si-au câstigatu în strinatate chiar și avere frumoșă, cu care, întorcându-se în patri'a lor, si-au rescumperatu moștile încarcate cu detorie?

Astfelu stându lucrulu trebuie se recunóscemu, că nu este consultu a mai ingreună poporul nostru cu o nouă și grea dare pentru grădinile și asilele de prunci, cari preste totu luate, precumu amu aretatu în numerulu precedentu alu „Unirei”, nu promitu a fi mai bune

pentru prunci, decâtu cum este pentru ei cas'a parintiésca.

Din contra ar fi lucru cu multu mai întieptu, se se lase confesiuniloru politice tēmpu de ajunsu, că mai întâiu se-si póta concentrá putinele mijloce materiale, de cari dispunu, pentru organizarea temeinica a școliloru poporale, din cari multe inca și acum suntu într'o stare deplorabila, și numai după ace'a se se faca pasii de lipsa pentru întroducere obligatóre a grădiniloru și asileloru de copii, de cumva întroducerea acelor'a ar fi asiă de lipsa, precum nu este în realitate.

Er' deca statulu, care în întielesulu proiectulu de lege, inca póte înființa grădini și asile de copii, are bani de prisosu, ar face cu multu mai bine, deca acesti bani i-ar întrebuintia pentru ameliorarea salariilor invetiatoriloru atâtu la școlele cofesionale, câtu și la școlele comunale și de statu. Prin această procedura tier'a noastră ar câstiga cu multu mai multu în privința culturala, decâtu deca va pune totu sarcini preste sarcini pre umerii bietulu poporu și va totu introduce institutiuni preste institutiuni, fără că se lase institutiuniloru deja întroduse tēmpu de ajunsu, că se se consolideze și se se desvólte conformu recerintieloru tēmpulu de astadi.

Aceia, cari vreu se introduca grădinile și asilele de copii cá obligatóre pentru toate comunele politice, trebuie se-si puna mai întâiu întrebarea, că ore ce se va alege de o țiera, în care proporțiunea se incováia sub greutatea sarcineloru publice? de o țiera, în care saraci'a cresce între masele poporatiunei agricole pre di ce merge? de o țiera, în care cetatienii suntu siliti se-si parasésca vetrele strabune, și se pribegésca preste țieri și mări, pentru-că se-si câstige o bucata de pâne? și în fine de o țiera, în care nemultiamirea și amaraciunea cresce în modu ingrigitoriu.

Noi, cari avemu dreptulu și detorintia de a ne interesá de viitoriulu patriei noastre, și cari traindu în mijloculu poporului, -i cunóscemu suferintiele, — nu putem lasá nesulevata această întrebare.

Interesulu statulu pretinde prin urmare, că atâtu confesiuniloru câtu și comunelor politice se se lase deplina libertate de a-si înființa ori a nu-si înființa grădini și asile de copii.

Revista bisericesca.

Provincia metropolitana.

Înainte ce s'ar închiá colect'a pentru ridicarea unui internatu de fete în Blasiu întru perpetuarea memoriei dilei de 3 Decembre 1890, în carea s'au implinitu 25 de ani dela consacrarea de episcopu a Escelentiei Sale Preasântitulu Domnu Archiepiscopu și Metropolitu Dr. Ioanu Vancea de Butés'a, Veneratulu Capitulu Metropolitanu a aflatu cu cale a publicá în cele urmatóre colectele intrate pâna acum, cari de o cam data voru servi de cuitantia trimitetoriloru. După închiarea colectei apoi namele tuturor contributoriloru se voru tipari în o brosiura, carea se va impartí pre la toate parochiile, și brosiur'a acest'a apoi

va servi de cuitantia pentru contribuitori. Sumele ce voru mai incurge din protopopiatele și parochiile, din cari inca nu s'au trimisu, asemenea se voru publicá în numerii mai de aproape ai „Unirei”. Sumele incurse suntu depuse la cass'a de pastrare „Patri'a” din Blasiu spre fructificare pâna la închiarea colectei, apoi întrega sum'a colectata se va strapune prin Veneratulu Capitulu Escelentiei Sale Preasântitulu Metropolitu, care apoi va dispune cele de lipsa pentru administrarea fondului.

Capitululu Metropolitanu 658 fl., Cancelari'a Metropolitana 38 fl., Tractulu Odorheiului 18 fl. 10 cr., Seminariulu clericalu din Blasiu 90 fl., Tractulu Dergei 55 fl., Directiunea preparandiei, normei și școlei de fete din Blasiu 69 fl., Augustinu Popu adv. în Lapusiulu ung. 10 fl., Vicariatulu Fagarasiului din 26 parochii 215 fl. 99 cr., Tractulu Mediasului 25 fl. 57 cr., Seminariulu tēnerimei române din Blasiu 10 fl. 60 cr., Tractulu Dergei parochi'a Ascileu 3 fl. 50 cr., Tractulu Albei-Iulie 103 fl. 58 cr., Tractulu Catinei 89 fl. 40 cr., Tractulu Ernotului 91 fl. 70 cr., Tractulu Muresiu-Uiórei 103 fl. 15 cr., Tractulu Blasiului 197 fl. 25 cr., Parochi'a Alecusiului 8 fl. 10 cr., Tractulu Muresiului 190 fl. 60 cr., Parochi'a Uilacului 5 fl. 5 cr., Tractulu Faragăului 75 fl. 3 cr., Tractulu Almasiului 137 fl., Tractulu Indolului 29 fl. 80 cr., Tractulu Ludosiului 182 fl. 54 cr., Tractulu Reghinului 30 parochii 177 fl. 23 cr., Tractulu Pogacelei 180 fl. 59 cr., Tractulu Cosiocnei 95 fl. 64 cr., Tractulu Biei 8 parochii 50 fl. 60 cr., Tractulu Giurgeului 67 fl., Uroiulu de câmpia 3 fl., Tractulu Aiudului 130 fl. 78 cr., Tractulu Sibiiului 229 fl. 50 cr., Vicariatulu Fagarasiului 11 parochii 50 fl. 16 cr., Tractulu Cichindealului 25 fl. 58 cr., Parochi'a Vadului Vicariatulu Fagarasiului 9 fl. 80 cr., Tractulu Sebesiului 72 fl. 50 cr., Tractulu Aiudului parochi'a Petielc'a 10 fl. 65 cr., Iuliu Montani din tractulu Rosiei 212 fl. 81 cr., Tractulu Cichindealului 2 parochii 3 fl., Tractulu Turdei 96 fl. 21 cr., Tractulu Almasiului 3 parochii 23 fl. 10 cr., Tractulu Treiscaunelor 4 fl., Tractulu Ludosiului par. Inlandielu 44 fl. 32 cr., Tractulu Ibasfalăului 50 fl., schimbându-se 2 lei din tractulu Giurgeului s'au capetatu 80 cr., din Sohodolu tractulu Rosiei 1 fl. 13 cr., din Uliesiu tractulu Pogacelei 2 fl. 14 cr. = 3949 fl. 55 cr.

Rom'a.

Cu începutulu anulu acestuia 1891 Colegiulu Cardinaliloru número 64 membri, și anume 6 Cardinali-episcopi, 48 Cardinali-preoti și 10 Cardinali-diaconi. Dintre acestia Italieni suntu 35, éra de alte nationalități 29. Franci'a împreună cu Algier are 7 cardinali, Austro-Ungari'a 6, Spani'a 4, Angli'a împreună cu coloniile din Canad'a și Australi'a 3, și afara de acestia inca pre unulu la Curia, pre cardinalulu Howard, Portugali'a 2, Germani'a 2, amēdoi la Curia, Poloni'a 1, pre cardinalulu Ledochovski, la Curia, Belgi'a 1,

Elvetia 1 la Curia, pre cardinalulu Mermillod, Statele Unite din America de Nordu 1.

Angli'a.

Despre progresele admirabile ale catolicismului in Angli'a ne este o noua dovada siematismulu de curendu aparutu cunoscutu sub numirea *Catholic Directory*. Din acesta interesanta carte estragemu urmatoarele date statistice: In Angli'a se afla o metropolia cu 14 episcopii sufragane, era in Scoti'a o metropolia cu 4 episcopii sufragane. In Engliter'a si Irland'a suntu 41 conti si 36 baroni catolici. Dintre membrii consiliului privatu alu reginei 9 suntu catolici. In parlamentu se afla 76 deputati catolici, cei mai multi din Irland'a. Numerulu preotiloru catolici din Angli'a si Scoti'a fara Irland'a e de 2800, precandu in 1850, adeca inainte de acest'a cu 40 de ani nu erau nici 1400. — Ce'a ce e mai interesantu, este ca intre numeroasele beserici catolice din Londr'a numai un'a este, la care intre preotii aplicati se nu fia unulu seau mai multi intorsi dela Anglicanismu.

Belgi'a.

La initiativ'a Cardinalului Goossen se va tiene in zilele 8—13 Septembrie a. c. unu congresu internationalu de catolici in Malines. Presidiulu congresului l'a primitu ministrulu de statu Jacobs. Congresulu va ave cinci sectiuni, cari se voru ocupa: cu cestiuni religioase, cu cestiuni de ajutorare reciproca, cu cestiuni sociale, cu cestiuni de invetiamentu si de educatiune, de arte, sciintie si literatura.

In fruntea fiecarei sectiuni sta cate unu barbatu de renume europenu; si astfeliu potemu spera, ca acestu congresu va contribui multu la realisarea programului catolicu, la triumfulu adeverului.

Revista politica.

Afaceri interne.

Dupa o pauza de mai multe septemani si-a inceputu erasi activitatea sa parlamentulu nostru. In cea d'antaiu siedintia meritoria a si luat la desbatere proiectulu de lege despre gradinile si asilele de copii. Din acea desbatere ne-amu convinsu, de ce'a ce altcum eramu siguri, ca proiectulu de lege va fi primitu fara de modificari esentiale, si ca ministrulu de culte va fi si laudatu pentru lucrarea sa patriotica (!). Viitoriulu va areta, ore intielapta si patriotica e acea politica, ce o urmeza guvernanti nostri liberali. Ce'a ce ne-a surprinsu inse mai neplacutu, a fostu, ca si preoti au potutu lua in aperare acestu proiectu, pre candu ori cine pote se veda, ca acel'a vatemala dreptulu naturalu, sadesce din cea mai frageda copilaria indiferentismulu religiosu in inimele copiloru, si astfeliu cresce o generatiune fara Domnedieu. Dara dorere, liberalismulu orbesce si pre omenii de bine.

Dupa pertractarea proiectului de

lege despre gradinile si asilele de copii, va urma desbaterea proiectului de lege despre repausulu de domineca.

Germani'a.

In 17 l. c. a implinitu *Ludovicu Windthorst*, conducatoriulu partidulu catolicu numitu centru, anulu alu 80-lea alu etatii sale. Diu'a acest'a a fostu o di de bucuria nunumai pentru catolicii germâni, ci potemu dice pentru catolicii din lumea intréga. Pentru-ca acele principii, pentru a caroru aperare si-a jertfitu *Windthorst* lung'a sa vietia, suntu principiile eterne ale religiunei crestine, si a caroru triumfu chiar asiá ne zace la inima ca si la catolicii germâni. Si potemu se dicemu, ca dela acelu momentu, candu cancelariulu de fieru Bismarck a pronnciatu superbele cuvinte „la Canossa nu vomu merge“, si a inauguratu celebrulu *Kulturkampf*, totu pasiulu, tota intreprenderea lui *Windthorst* a fostu unu triumfu alu causei, alu besericei catolice. Lupt'a in contr'a besericei a datu nascere centrului si l'a facutu celu mai insemnatu partidu politicu din lumea intréga. Acestu partidu condusu in tote lucrările sale numai de principiile catolicismului a doveditu mai pre susu de ori ce indoieia, ca regenerarea societatii moderne numai pre bas'a invetiatiuriloru besericei catolice e cu potintia. Acestu partidu, care la inceputu era privitu de periculosu pentru statu, acum si de inimizii se numesce *osi'a parlamentului*, si imperatulu in acestu partidu vede factorulu chlamatu spre combaterea socialismului. Capulu si conducatoriulu acestui partidu este *Windthorst*, si chiar de ace'a amu disu, ca bucuria germâniloru catolici este bucuria comuna a toturoru catoliciloru.

Si cum au serbatoritu catolicii germâni diu'a de 17 Decembre? — Toti membrii centrului impreuna cu *Windthorst* au ascultatu Sant'a Liturgia in beserie'a Santei Hedwige rogandu-se pentru conservarea instrului loru sefu. Dupa Liturgia au presintatu ca daru conducatoriului loru 43000 marce, cu scopulu ca se-i folosasca spre edificarea unei beserici in Hannover in onorea Preacuratei Fetioare. — Eta cum onoreza germâni laici pre conducatoriiloru loru politici. — Noi asemenea ne alaturamu la bucuria loru, si dorimu ca Domnedieu se-lu tiena pre valorosulu seu soldatu spre binele omenimei inca la multi ani.

Franci'a.

Senatulu si parlamentulu francesu si-au inceputu activitatea, constituindu-si bureau-ulu. — Senatulu si-a elesu de presiedinte pre *Leroyer* cu 168 de voturi din 176. — Camer'a a alesu de presiedinte pre *Floquet*. Ocupandu-si scaunulu presidialu *Floquet*, a atrasu atentiunea deputatiloru asupr'a importanteloru legi financiare, cu cari va ave se se ocupe parlamentulu in sesiunea acest'a. A accentuatu mai departe, ca republic'a nu va abusa de invingerea ei, ci se va folosi de ea spre binele acelor'a, cari mai alesu au lipsa de dreptate si solidaritate sociala. Facu totu odata atenti pre republicani, se nu se lase a fi insielati de aceia, cari

aru vre se scota din republica legile, ideile si sperantiele republicane. — Camer'a primi cu aplause aceste declaratiuni de coloritu anticlericalu si antimonarchistu, si a decisu, ca vorbirea acest'a se se publice pre *afiche*.

Corespondintie.

I.

Rom'a 6 Ianuaru 1891.

Sub impresiunea aloru doue sentiminte contrarie incepu se ve scriu acesta corespondintia din capital'a lunei crestine. Celu d'antaiu sentimentu este de adenca dorere si mahnire pentru starea ace'a nedemna, in care se afla redusu Augustulu Capu alu besericei in urm'a uneltiriloru sectarie a guvernului italianu; alu doilea este de sufletesca bucurie si mangaiere pentru veneratiunea, stim'a si increderea ace'a, de care se bucura Capulu besericei intre natiunile din lumea mare.

Ve este cunoscutu, ca Sânti'a Sa Pontificele a datu ordinu, ca incependu din 1 Ianuaru a. c. se se ridice dela visitatorii museului Vaticanu si a celui Lateranu o taca de intrare de 1 franc dupa fiesce-care persona. Acesta mesura intru tote echitabila si justa a produsu in cercurile oficiose guvernamentale o adeverata furia. Ministrulu presiedinte *Crispi* in Organulu seu acreditatu se grabi a declara acesta mesura a Pontificelui de nelegala, de o vatemare a legi de garantii, si a amenintia cu stergerea legi numite si cu ocuparea museeloru pontificale, in casu candu Pap'a nu ar' revoca acelu decretu.

Articolulu necualificabilu alu diariulu oficiosu a produsu unu resensu ne mai pomenitu in opiniunea publica europeana, si chiar diare altcum ostile Pontificelui au navalitu asupr'a fioiei oficiose italiene si asupr'a guvernului italianu. Si nici ca se potea altfeliu. Mesura luata de Pontificele Supremu a avutu de scopu unu conservarea museeloru, care conservare e impreunata cu spese multe. Acum cine nu cunoaste starea materiala forte modesta a Pontificelui, care in urm'a rapirei bunuriloru Sale din partea guvernului subalpinu e avisatu la generositatea catoliciloru din intréga lumea? Dara ce e mai multu, acelu guvern usurpatoriu, care a rapitu bunurile Pontificelui, acel'a ridica dela visitatorii museeloru sale taca de intrare, si apoi candu face asemenea si Pap'a, vorbesce de nelegalitate. Vedeti deci, ca diariulu dnului *Crispi* s'a pusu pre unu terenu periculosu, si ca a datu ansa la o polemia in diaristic'a europeana, care va remane memorabila in istoria Italiei oficiose si revolutionare. Ve spunu numai atat'a, ca dlu *Crispi*, carele a inspiratu articolulu din *Riforma*, a fostu silitu se-si desavueze diariulu seu.

Incidentulu acest'a inse e totusi forte dorerosu, pentru-ca si acelor'a, cari credu ca Pap'a pote se fia multiamitu cu sorte S'a, le areta din nou, catu de nedemna este starea ace'a, in care se afla capulu besericei catolice. Si intru adeveru, ce pote se impiedece pre guvernulu italianu, ca ace'a ce acum nu a potutu se face, se nu o face in venitoriu, si anume ca intr'o buna diminetia se cuprinda Vaticanulu si se rapesca dela Pontifice acele tesauere de arte, cari pre capulu besericei l'au costatu milioane? Ce platescu tote garantiile oferite Pontificelui de guvern, candu totu acel'a-si guvernulu pote se le retraga dupa placu?

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Medicamentul Doctorului Koch.

O mișcare extraordinară s'a produs în lumea veche și nouă, decând doctorul Koch din Berlin și-a publicat medicamentul său în contra tuberculozei. Din partea celor mai sânguini inventiunea acest'a a medicului berlinezu se asemăna cu invențiile cele mai mari din istoria omenirii. Lângă Columbus, Galilei și Newton va avea după aceștia de aci în colo se figureze și Doctorul Koch.

Omenii dați la cugetare, fără a voi se micșoreze meritele adevărate ale Doctorului Koch pre terenul medicinei, dela început s'au doborât de marimea valorii invenției celei noi în contra tuberculozei mai cu seama a celei de plămâni. Acest'a cu atât mai vârtos, că însuși Koch a declarat, că încă n'a avut timp destul, se potă studia întreaga valoare medicamentului său. Cu toate aceste jurnalistice, ce cu ori ce pretiu voiesc se face furor, atâte laude a încercat pre invenția acest'a, cât pre mulți oameni i-a scos din minte, ma la alții li-a scurțat și vietea. Căce în urmă laudelor celor extravagante a acelei părți a jurnalistice, a cărei caracteristică nu este seriozitatea și liniștea, au alergat la început o multime de tuberculoși de plămâni în stadiul din urmă la Berlin spre a se supune tratamentului lui Koch, cari apoi de ostentivă drumului au morit în data ce au sosit în Berlin. Și scena acest'a acum se repetă prin toate cetățile mai mari. Și cum se nu se repetă, când foi de primă calitate au imbetat publicul cu descrieri că acest'a: „Strigoi'a acest'a numită tuberculoză este acum deochiată și alungată dintre oameni. Ângerul acest'a rău și ucidentor, a cărui jertfa după statistică medicală sunt mai bine de a patra parte dintre oameni, ce mor, este de aici încolo împiedecat în lucrarea s'a omoritoare, și nice de cum nu este exagerată acceptarea, că în timpul cel mai de aproape la popoarele civilizate tuberculoză va fi o raritate și nu va mai figura mai multă că rubrica constantă în ședea mortilor.“ Știut fiind cum se lega omul de viața, *nam dulce est animae corporisque consortium*, nu e mirare, că bietii tuberculoși cetind lucruri de aceste algeră cu gramădă spre a se supune tratamentului celui nou.

Prete câtă-va timp înse, după multe jurnale au făcut câștig bun vânzându-și altele și cu dieci de mii mai multe exemplare că în timpuri, când publicul nu este alarmat de nice o știre sensationala, și după ce au început a se pronunța asupra noului medicament și specialiștii cei mai celebri ai Europei, și însușirea pentru noul medicament alui Koch, mai cu seama la tuberculoză de plămâni a început a mai scădea, și publicul laic a început a deveni mai sceptic.

Noi că laici în medicina nu putem și nice nu voim a ne ocupa mai detaliat cu valoarea și prospectele, ce le are invenția acest'a nouă. Celebritățile

medicale ale Europei vor studia-o și aștepta-o de secură după merit, și noi ne-am bucura, când s'ar' realiza și dorințele celor mai sânguini, cari cugetă, că medicamentul lui Koch este în stare a mântui și pre tuberculosul, care este deja cu unu petior în grăpa. După enunțările nu numai ale specialiștilor de renume, ci chiar și alui Koch avem înse puțină speranță, că atari dorințe se vor împlini vre-odată.

Pre noi înse ne interesează toată mișcarea acest'a din altu punct de vedere. O foaie medicală germană¹⁾ vorbind despre descoperirea lui Koch dice, că ce se ține de tuberculoză de plămâni, invenția lui Koch după spusel lui potă se o vindece în stadiul primu numai. În stadiul primu înse tuberculoză de plămâni a fost curabilă și până acum. Factorii vindecării sunt: *aer curat, mișcare, nutrire bună și viața cumpetată*. De aci înse de sine urmăza, că lipsa factorilor acestor'a este cauza principală a tuberculozei de plămâni.

Acum cine cunoștea societatea, de secură știe și acest'a, că potă nice când n'au fost atâtea oameni lipsiți de aer curat și de nutrire convenițioasă, nice atâtea oameni necumpeți în delicia trupescă ca astăzi. Lipsa aerului curat și a nutririi convenițioase este „strigoi'a“ acest'a, care produce tuberculoză de plămâni mai cu seama la clasele inferioare. De alta parte lipsa vieții cumpetate este „ângerul acest'a rău“, care cu sabi'a tuberculozei omora mii de indivizi în clasele mai înalte. Celu ce claselor inferioare le-ar' da aer curat și nutrire convenițioasă, era pre clasele mai înalte le-ar' dedă la viața cumpetată în mănăre, beutura și alte lipse trupesci, acest'a credem că mai multă bine ar' face omeniei că Dr. Koch cu limfa s'a, acest'a și deca n'ar' alungă de totu „strigoi'a“ acest'a numită tuberculoză, ar' rapă înse multă din puterea-i infernală.

Acest'a înse nu o potă face unu singuru omu. Acest'a nu o potă face decât numai principiile sanetose aplicate în organizarea societății omenesci, principii, cari se potă reduce pauperismul celu prete măsură mare alu societății europene de astăzi la minimul posibilu, era în clasele avute se introduce unu modu de viața cumpetată și întăritor de corp în locul desfrânului, ce a luat în clasele aceste astăzi dimensiuni că nice când mai înainte. Cu unu cuvânt deca în clasele inferioare mai cu seama pre la cetăți s'ar' delatură pauperismul, era în cele superioare immoralitatea, atunci s'ar' subtrage tuberculozei de plămâni nutrețul, și societatea nu ar' avea multă lipsă de medicamentu Drului Koch. Și acest'a ar' fi o cura multă mai radicală a tuberculozei decât cea inventată de Dr. Koch. Dovada despre acest'a este, că în timpurile anterioare, când nice pauperismul, nice immoralitatea nu erau așa mari ca astăzi, casurile de tuberculoză erau multă mai rari că în timpul de fată. Ma statistică areta, că cu câtă

crește pauperismul și immoralitatea, cu atât și casurile de tuberculoză devin totu din ce în ce mai dese.

Atât pauperismul celu prete măsură mare de astăzi, cât și immoralitatea, ce merge totu crescând, și au înse sorgința lor în principiile politice anticrestine de astăzi ale Europei, cari și-au luat începutul în revoluțiunea franceză cea mare în ruinare, înse mica în edificare, cari principii apoi în lumea spirituală au produs nemulțămirea acest'a mai generală, ce și face vântu în sistemele sociale extravagante ale socialismului comunismului și anarchismului, era în lumea trupescă au produs pauperismul și immoralitatea, cari apoi erup în tuberculoză, tifus de foamă și alte morburii, ce mai înainte erau raritate.

Singuru o reîntorcere sinceră la principiile politice deduse din credința și morală creștină și o aplicare sinceră a lor în viața popoarelor ar' fi în stare a delatură și a vindeca ranele aceste tare doritoare de pre corpul Europei. Căce pre cum dice Montesquieu cunoscătorul celu mare alu legilor popoarelor în opul său „*Esprit des lois*“, creștinismul nu mulțămescă numai pre omu în lipsele religioase ale sufletului său, ci și procură omului o adevărată mulțămire și fericire trupescă, materială și pământescă, și vindecându-se Europă prin o atare reîntorcere la Domnedieu și la legile lui eterne de dorirele aceste pământesci, de cari suferă și între cari este și estensiunea cea mare a tuberculozei, s'ar' adevărată erasi cuvintele Mântuitorului nostru atotștiutoriu: *Cuțată înainte de toate imperati'a lui Domnedieu și dreptatea Lui, și toate celelalte se vor adauge voue.*“

Atala.

Novela de F. R. de Chateaubriand.

(Continuare.)

Intr'un'a din zilele următoare, când se hotărâ asupra sortii mele, odihniam într'o lunca frumoasă nu departe de Cuscowill, cuibul Siminolitilor. Indianii acestia dimpreună cu Muscogulii, formau confederațiunea asiă numită *creek*. Fecioră selbategime me cercetă erasi în miediu noptii. Ea me conduse într'o mare pădure de bradi și si renol rogamintea ei fierbinte: se me mântuiescu. Fără de a-i răspunde ceva, i-am prinsu mână și plecându rateciamu amândoi prin pădure. Era o noapte încântătoare. Lună strălucia în mijlocul azurului curat, versându si lumină sa palidă prete virfurile arborilor. Nu s'audiă nici unu șgomotu; numai în departare o armonia divină trecea de-asupra adencei linișci a pădurei, că și cându spiritul singuratății ar' suspina prete imperiul nemarginitei pustietăți.

Zariramu printre arbori o tinera figura, care ținându în mână o faclă aprinsă, era asemenea genului primaverii. Fugiă de-a lungul codrului întunecosu chiamându par'că la o nouă viață natură. Era unu tineru amoroșu, ce fugiă spre colibă iubitei sale, s'o întrebe de soarta lor.

¹⁾ «Die neue Heilkunde.»

JOSIFU GAVORA (1) 4-30

distinsu cu medali'a espositiionala cea mare pentru lucru escelentu si gustu bunu la espositiunea regnicolara din Budapest'a in a. 1885.

Budapest'a, IV. strad'a Vatiului Nr. 17

Recomându cu pretiuri de cele mai convenabile si in executare câtu se se pôte mai frumôsa obiecte de lipsa.

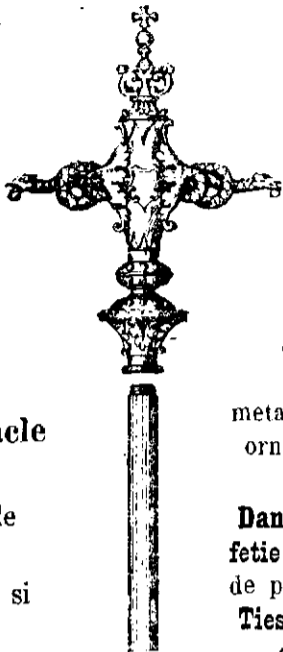
pentru ajustarea besericelor, si anume:

Felône preotiesci si stichare diaconesci

Flamure pentru beserici si reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolari, reuniuni besericesci, reuniuni industriale, de cântări si de pompe funebre.

Candelabre, racle si potire, luminarie de parete si de altariu, si candel.

Primescu si eפותiescu ieftinu repararea vestminteloru besericesci, intrargintarea si intraurirea de potire, racle, candel si luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodarîi de auru, de argintu si de metasa, precum si de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fetie de altariu, cruci de parete si de scôla. Tiesetûri besericesci, damasturi etc.

Acuratatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscatore.

Tarîfuri de pretiuri si preliminarie de spese trimitu la cerere francate.

Fundata in an. 1858.

FRANCISCU WALSER

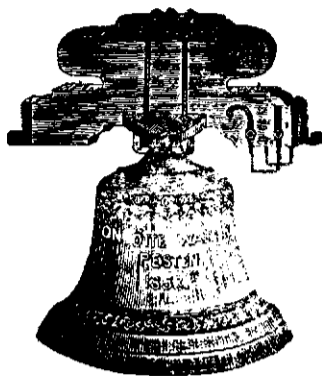
Liferantu de curte alu Altetiei Sale imp. si reg. Archiducele Josifu

proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuisite de pompieri, turnatoriu de clopote si metalu

Budapest'a, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66

recomânda atentiunei preanonatoriloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(2) 4-52

in care se fabrica atâtu grupuri câtu si clopote singuraticie: cu scaune de fieru patentate si cu chivere (côrne) scutite de frecare. Fabric'a a liferatu dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, intr'altel si celu dela metropol'a din Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se afla umblatôre scutite de mirosu, arangiamente pentru bái, conducte pentru apa si pompe pentru fântâni.

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1865 la espositiunea regnicolara din Budapest'a pentru lucru escelentu, progresu si capacitate de concrinția cu diplom'a cea mare de onore.

La

TIPOGRAFI'A SEMINARIULUI GRECO-CATOLICU

din Blasiu

se áfla urmatórele cãrti besericesci:

Triodu,

cu litere latine, editiune indreptata si reveduita dupa originalulu grecescu; hãrtia tare, tipariu curatu — pretiulu crudo 6 fl. 50 cr., legatu in piele tare 10 fl.

Orologiulu celu mare,

editiune noua cu litere latine, reveduita dupa originalulu grecescu, intregita cu pãrti noue si folositóre pentru indeplinirea servitiului domnedicescu; hãrtia fôrte fina, tipariu cu gustu, rosii si negru; — pretiulu: crudo 2 fl. 80 cr., legatu in piele si margini aurite 3 fl. 80 cr.

Euchologiu, cu litere latine, crudo 2 fl. 50 cr.; legatu in piele cu margini aurite 3 fl. 50 cr.

Liturgieriu, in 4°, crudo 2 fl. 20 cr.; legatu in piele cu margini aurite 3 fl. 20 cr.

Apostoleriu, in folio, crudo 4 fl. 40 cr.; legatu in piele cu margini aurite 6 fl. 40 cr.

Pentecostariu micu, 8°, editiune eleganta, crudo 85 cr.; legatu simplu 1 fl.

Octoichu micu, in 8°, crudo 50 cr.; legatu simplu 65 cr.

Psaltire, crudo 84 cr.; legatu simplu 1 fl., legatu in piele tare 1 fl. 64 cr.

Acatistu, in 8° cu litere cirile, crudo 54 cr., legatu in piele tare 1 fl. 14 cr.

Catavasieriu, cu litere cirile, crudo 70 cr., legatu in piele tare 1 fl. 70 cr.

Octoichu mare, in 4°, cu cirile, crudo 2 fl. 24 cr., legatu in piele tare cu copcii 4 fl. 24 cr.

Strasnicu, in folio, cu cirile, crudo 1 fl. 68 cr., legatu in piele tare cu copcii 3 fl. 68 cr.

Se esecuta lucrãri tipografice de ori ce specie pentru pretiuri moderate.

Se áfla imprimaturi pentru officii protopopesci, parochiale si docentale, pentru notarii comunali si cercnali.

Tôte comandele au sè fia adresate la „Tipografi'a Seminariului in Blasiu (Balázsfalva)“.